

Poštovani čitatelji Mljekarskog lista i podlistka HAPIH-a!

U sklopu tradicijske manifestacije Jesen u Lici, u Gospiću je od 30. rujna do 1. listopada održana tradicionalna stočarska izložba. Organizator je bila Ličko-senjska županija, pokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede, a su-organizatori Centar za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu i uzgojna udruženja. Izložbu su pratila brojna događanja, a Centar za stočarstvo HAPIH-a sudjelovao je u organizaciji 8. bambino kupa, 1. smotre izvornih i ugroženih pasmina domaćih životinja u RH, 3. državne izložbe buše i 12. izložbe ličke pramenke. Zadnjeg dana manifestacije održane su i 2. izložba konja hrvatski hladnokrvnjak Ličko-senjske županije i 1. izložba konja hrvatski posavac Ličko-senjske županije.

Podsjećamo, uz kontrolu kvalitete mlijeka u Centru za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda provodi se i kontrola kvalitete stočne hrane. Pravilno postavljena hranidba domaćih životinja jedan je od osnovnih preduvjeta za osiguranje dobrog zdravlja i maksimalne proizvodnje životinje. Kako bi se obrok uskladio s potrebama životinja, potrebno je poznavati proizvodne potrebe životinja, sastav i kvalitetu krmiva, ali i raspoloživost pojedinih krmiva na gospodarstvu. Stoga nam se obratite u naš Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda.

Otkup mlijeka u Europskoj uniji 0,7% manji je u razdoblju siječanj-lipanj 2022. u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Snižavanje proizvodnje zabilježeno je u 65% zemalja. Najveći rast otkupa zabilježen je u Austriji, a najveći pad u Bugarskoj. Pad

proizvodnje mlijeka u Republici Hrvatskoj od 5,4% među najvećima je u EU. Iznimno nepovoljno ljetno razdoblje s visokim temperaturama i visokom vlagom zraka, uz negativan utjecaj cijena stočne hrane, rasta cijena energenata i cijena mineralnih gnojiva, moglo bi dodatno ugroziti proizvodnju mlijeka u našoj državi. Nadamo se da će se

ovi negativni trendovi napokon zaustaviti, a najnovije podatke o aktualnom stanju pročitajte u nastavku.

Dr. sc. Darja Sokolić

Impressum: Glavna i odgovorna urednica:

Dr.sc. Darja Sokolić
Urednički odbor: Davork Blažek, dipl.ing.agr.,
Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur., dr.sc. Zdenko Ivkić,
Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr.,
Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Špehar,
dr.sc. Dragan Solić, Josipa Pavičić, dipl.ing.agr.
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu,
Vinkovačka cesta 63c, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186,
IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2** Održana tradicionalna stočarska izložba u Gospiću
- 4** Brza analiza hranidbene vrijednosti hrane za životinje
- 6** Otkup mlijeka u 2022. godini u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj

Održana tradicionalna stočarska izložba

> Zrinko Mikić, dr. med. vet.

Centar za stočarstvo, zrinko.mikic@hapih.hr

U sklopu tradicijske manifestacije Jesen u Lici, u Gospiću je od 30. rujna do 1. listopada održana tradicionalna stočarska izložba. Organizator je bila Ličko-senjska županija, pokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede, a suorganizatori Centar za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (HAPIH) i uzgojna udruženja. Izložbu su pratila brojna događanja, a Centar za stočarstvo HAPIH-a sudjelovao je u organizaciji 8. bambino kupa, 1. smotre izvornih i ugroženih pasmina domaćih životinja u RH, 3. državne izložbe buše i 12. izložbe ličke pramenke. Zadnjeg dana manifestacije održane su i 2. izložba konja hrvatski hladnokrvnjak Ličko-senjske županije (Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka) i 1. izložba konja hrvatski posavac Ličko-senjske županije (Središnji savez uzgajivača hrvatskog posavca). Na otvorenju Tradicionalne stočarske izložbe pozdravne riječi uputili su izaslanik ministricice poljoprivrede doc. dr. sc. Zdravko Barać, župan Ličko-senjske županije Ernest Petry, voditelj HAPIH-ova Centra za stočarstvo dr. sc. Zdenko Ivkić i tajnik Udruge uzgajivača buše Ante Franić.

Oko 70 izlagača u tri je dana predstavilo više od 160 grla iz čak 19 izvornih pasmina. Na **8. bambino kupu** sudjelovalo je 20 djece, koja su u narodnim nošnjama predvodila lijepo uređenu telad. Centar za stočarstvo HAPIH-a djecu je nagradio prigodnim medaljama, a Ličko-senjska županija, Hrvatska mljekarska udruga i Udruga uzgajivača buše slatkim poklonima. Medalje i poklone djeci su uručili ravnateljica HAPIH-a dr. sc. Darja Sokolić, izaslanik ministricice poljoprivrede doc. dr. sc. Zdravko Barać i župan Ličko-senjske županije Ernest Petry.

Na **3. državnoj izložbi** buše sudjelovao je 21 uzgajivač sa 35 grla u tri kolekcije. Odabir grla obavili su djelatnici Centra za stočarstvo HAPIH-a, Područ-

Stočarska izložba u Gospiću

nog ureda Gospić, i predstavnici Udruge uzgajivača buše. Povjerenstvo za ocjenu činili su prof. dr. sc. Ante Ivanković, dr. sc. Marija Špehar i Ante Franić. Nagradeni su uzgajivači:

- **Kolekcija junica** - 1. Laura, HR 0200702056, uzgajivačica Jadranka Jurišić; 2. Ana, HR 0201435245, uzgajivačica Marija Starčević; 3. NN B54, HR 0201420047, uzgajivač Ivo Vidak.
- **Kolekcija krava** - 1. NN B128, HR 4101675398, uzgajivač Ivo Vidak; 2. Cvita, HR 8200970910, uzgajivač Stipe Šaban; 3. Živka B4, HR 7201021867, uzgajivač Ivan Čaćić.

- **Kolekcija bikova** - 1. Bakin LB4, HR 0200776338, uzgajivač Bariša Dejanović; 2. Bizon LB12, HR 1201081827, uzgajivač Marko Živković; 3. Bebač LB17, HR 8201200764, uzgajivač Ivo Vidak.
- **Šampionsko grlo izložbe** - krava Ruža B52, HR 0201059096, uzgajivača Jurice Sertića.
- Na **12. izložbi ličke pramenke** sudjelovalo je 28 grla u sedam kolekcija. Odabir grla obavili su djelatnici Centra za stočarstvo HAPIH-a, Područnog ureda Gospić, i predstavnici Udruge uzgajivača ovaca Lika. Povjerenstvo

za ocjenu činili su Darko Jurković, Davor Korečić, Dolores Barać i Zdeno Ramljak. Nagradeni su uzgajivači:

- **Kolekcija ovnova** - 1. HR 531307500, uzgajivač Boško Krga, Homoljac; 2. HR 431155519, Ante Starčević, Veliki Žitnik; 3. HR 731809638, Milan Čupurdija, Frkašić.
- **Kolekcija ovaca** - 1. Nikola Rapaić, Krbavica; 2. Ivan Orešković, Mušaluk; 3. Josip Mandekić, Baćinac..
- **Šampionskim grlom izložbe** proglašen je ovan HR 332209611 uzgajivača Milana Kneževića iz Bunića

HAPIH je uzgajivače šampionskih grla buše i ličke pramenke nagradio šampionskim zvonima, koja su uz ravnateljicu HAPIH-a dr. sc. Darju Sokolić uručili i izaslanik ministricice poljoprivrede doc. dr. sc. Zdravko Barać i župan Ličko-senjske županije Ernest Petry. HAPIH je svim nagrađenim uzgajivačima dodijelio diplome, a Ličko-senjska županija prigodne nagrade.

Na ovogodišnjoj Tradicionalnoj stočarskoj izložbi novost je bila **1. smotra izvornih i ugroženih pasmina domaćih životinja u RH**, u kojoj su sudjelovala grla iz 19 izvornih i ugroženih pasmina u RH, od ukupno 28 izvornih pasmina u našoj državi. Tako su na smotri predstavljene sljedeće pasmine:

- goveda - buša, istarsko govedo i slavonsko-srijemski podolac
- konji - lipicanac, hrvatski posavac i hrvatski haldnokrvnjak
- magarci - istarski magarac i primorsko-dinarski magarac
- svinje - turopoljska svinja, crna slavonska i banijska šara svinja
- ovce - lička pramenka, dalmatinska pramenka, istarska ovca i dubrovačka ruda
- koze - hrvatska šarena koza
- perad - zagorski puran i kokoš hrvatica
- pčele - siva pčela.

Posjetitelji su tako mogli na jednom mjestu vidjeti većinu hrvatskih izvornih i ugroženih pasmina, čija zaštita ima veliko genetsko, etnografsko i proizvodno značenje. Posljednjih godina povećava se populacija tih pasmina, ali još uvijek većina njih pripada skupini ugroženih.

Hrvatska agencija za
poljoprivredu i hranu

U suradnji s Eurofins Agro iz Nizozemske u koraku s najnovijim tehnologijama

Osigurana usluga uzorkovanja
hrane za životinje i njihov
transport u kontroliranim
temperaturnim uvjetima do
laboratorija u Križevcima

Uzgajivači goveda, ovaca,
koza, svinja, konja i peradi

Količina uzorka:

- ❖ ~ 300 grama sirovina
- ❖ ~ 500 grama voluminoze

Brza analiza hranidbene vrijednosti hrane za životinje

Ispitivanja kvalitete hrane za
životinje **FT-NIR** tehnikom i
usluga **OPTIMIRANJA
OBROKA**

Vrsta uzoraka:

- ❖ sve vrste žitarica
- ❖ smjese
- ❖ koncentрати
- ❖ silaže
- ❖ sjenaže
- ❖ TMR
- ❖ sijena
- ❖ slame
- ❖ svježe trave

Vrsta parametara:

- ❖ suhe tvari
- ❖ pH, octene, mliječne i maslačne
kiseline, NH_3
- ❖ sirovog pepela, s. proteina, s.
vlakana, s. masti
- ❖ probavljivosti organske tvari
- ❖ nitrata, klorida
- ❖ šećera
- ❖ škroba, škroba nerazgrađenog
u buragu
- ❖ probavljivosti NDV-a
- ❖ NDV, KDV, KDL, NDV bez
dušika
- ❖ N-indeksa, indeksa
konzerviranja, osjetljivosti na
pregrijavanje
- ❖ i još mnogo više...

Optimalno je za potrebe
optimiranja obroka odabrati
❖ standardni paket ispitivanja
za žitarice, smjese i
koncentrate,
❖ dok je za voluminoznu krmu
poželjan profesionalni paket
ispitivanja.

Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda
Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete meda i stočne hrane
Poljana Križevačka 185, 48260 Križevci, e-mail: lksh@hapih.hr, tel: 048 279 063, 072

PDF i XML dostava rezultata ispitivanja već od 3. radnog dana po zaprimanju uzoraka u laboratorij.

Sustavi ocjene kvalitete hrane za životinje:

- ❖ njemački / američki / nizozemski
- ❖ njemački / NorFor / danski.

Pogodnosti u kontroli kvalitete hrane za životinje kada korisnik dostavi dva, tri ili više uzoraka na ispitivanja hranidbene vrijednosti FT-NIR metodom

Vrsta hrane za životinje	Paket parametara ispitivanja	Cijene ispitivanja s pdv-om		
		1 uzorak	2 uzorka	3 uzorka
žitarice smjese koncentrati	standardni paket: suha tvar, sirovi pepeo, sirovi protein, sirova mast, sirova vlakna, probavljivost organske tvari, šećer, škrob, NDV	150,00 kn	250,00 kn	350,00 kn
silaže sjenaže TMR sijena slame svježe trave				
silaže sjenaže TMR sijena slame svježe trave				
kukuruzna silaža sjenaža trava sjenaža TDS	profesionalni paket + preporuke	300,00 kn	-	-

Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda
Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete meda i stočne hrane
Poljana Križevačka 185, 48260 Križevci, e-mail: lksh@hapih.hr, tel: 048 279 063, 072

Otkup mlijeka u 2022. godini u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj

> Dr. sc. Dragan Solić

Centar za stočarstvo, drago.solic@hapih.hr

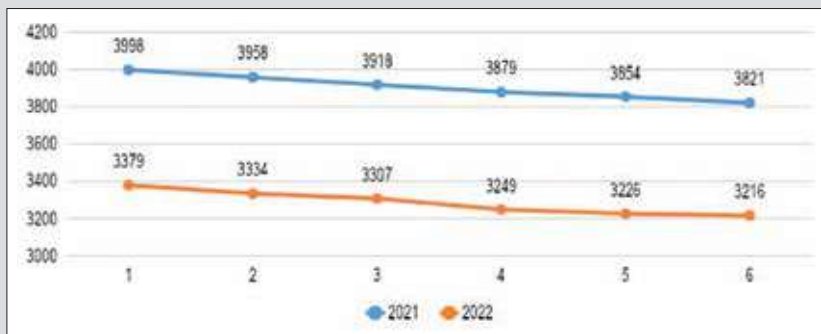

Grafikon 1. Isporuka mlijeka siječanj-svibanj 2021.-2020. (izvor: Europska komisija)

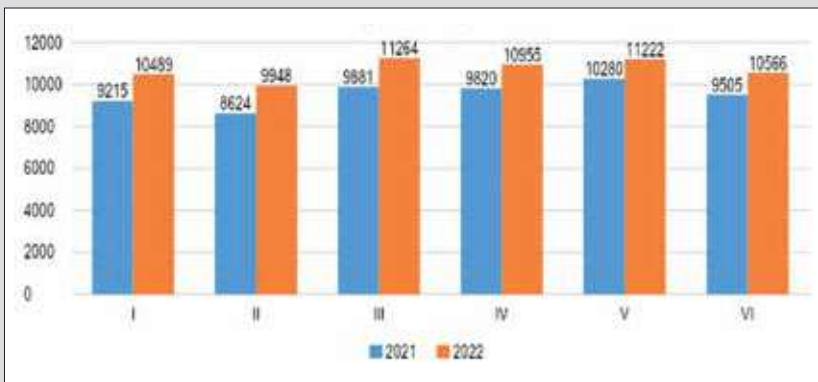

Grafikon 2. Otkup mlijeka po županijama siječanj-lipanj 2021.-2020. (izvor: Ministarstvo poljoprivrede)

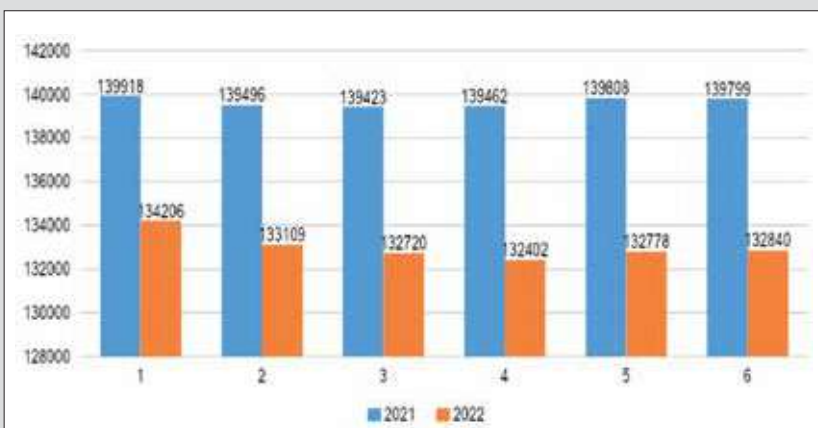
Otkup mlijeka u Europskoj uniji (EU) 0,7% manji je u razdoblju siječanj-lipanj 2022. u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Snižavanje proizvodnje (zemlje obojene crvenom bojom) zabilježeno je u 65% zemalja. Najveći rast otkupa zabilježen je u Austriji (3,5%), a najveći pad u Bugarskoj (-6,5%). Pad proizvodnje mlijeka u Republici Hrvatskoj (RH) od 5,4% među najvećima je u EU. Iznimno nepovoljno ljetno razdoblje s visokim temperaturama i visokom vlagom zraka, uz negativan utjecaj cijena stočne hrane, rasta ci-

Grafikon 3. Kretanje broja isporučitelja mlijeka siječanj-lipanj (2021./2022.) (izvor: Ministarstvo poljoprivrede)

Grafikon 4. Isporučene količine mlijeka (kg) po isporučitelju siječanj-lipanj (2021./2022.) (izvor: Ministarstvo poljoprivrede)

Grafikon 5. Kretanje broja krava siječanj-lipanj (2021./2022.) (izvor: Ministarstvo poljoprivrede)

jena energenata i cijena mineralnih gnojiva, moglo bi dodatno ugroziti proizvodnju mlijeka u našoj državi.

Čak 74% otkupljenih količina mlijeka u RH (grafikon 2) dolazi iz četiriju županija - Osječko-baranjske (33%), Bjelovarsko-bilogorske (15%), Vukovarsko-srijemske (13,2%) i Koprivničko-križevačke (12,4%). U 2021. smanjena je isporuka u tri od četiri navedene županije, uza zadržavanje iste razine proizvodnje u Osječko-baranjskoj županiji. Svakako je zabrinjavajući pad u županijama u središnjoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj s velikim brojem gospodarstava tradicionalno usmjerenih proizvodnji mlijeka (Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka, Zagrebačka, Varaždinska). Pad proizvodnje izrazito je velik na području Požeško-slavonske, Varaždinske i Sisačko-moslavačke županije, ali i Primorsko-goranske zbog prestanka otkupa lokalnog otkupljivača.

U prvoj polovici godine (grafikon 3) od isporuke mlijeka odustala su 163 proizvođača (4,8%). U odnosu na lipanj 2021., od proizvodnje je odustalo 605 proizvođača (16%).

U prvoj polovici 2022. godine (grafikon 4) isporuka mlijeka po proizvođaču

povećana je za 77 kg. U odnosu na lipanj 2021. riječ je o povećanju od 1061 kg.

Broj krava mliječnih i kombiniranih pasmina u prvih šest mjeseci manji je za 1366 grla (1%). U odnosu na lipanj 2021., broj krava manji je za 6959 grla (5%).

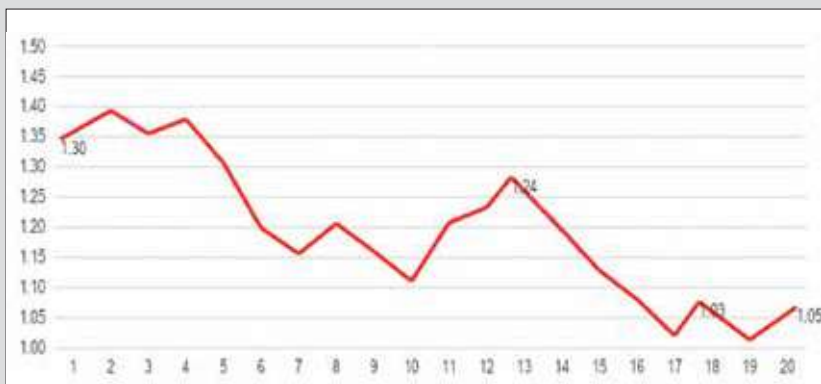
Vrlo nepovoljna klimatološka godina za proizvodnju mlijeka uz povećanje cijena stočne hrane i otkupne cijene mlijeka predstavlja vrlo velik izazov za proizvodnju mlijeka u RH (grafikon 6). Udio stočne hrane u ukupnim troškovima proizvodnje mlijeka vrlo često doseže do 70%. Vrlo raširen u globalnim razmjerima prikaz je odnosa cijena stočne hrane i cijena mlijeka. Prema taj prikaz kod ulaznih troškova uzima samo vrijednost stočne hrane, a vodeći se već navedenom činjenicom o visokom udjelu hranidbenih troškova, možemo ga prihvatiti kao primjeren indikator ekonomske učinkovitosti u proizvodnji mlijeka. Najčešće se u izračunima cijena stočne hrane kao koncentrirani dio obroka koristi odnos kukuruza i sojine sačme (70:30), a zatim se izračuna količina stočne hrane koja se može kupiti za 1 kg mlijeka. Prema tom modelu i cijenama mlijeka, kukuruza i sojine sačme u RH, prikazan je usporedni odnos cijena mlijeka i stočne hrane. Svi podaci preuzeti su iz TISUP-a. Iz prikazanog grafikona očit je izrazito negativan tijek kretanja odnosa cijena mlijeka i stočne hrane u RH. Osim povećanja cijena stočne hrane, tome sigurno ne pomaže ni aktualna cijena mlijeka u RH koja je već niz godina ispod prosječne cijene mlijeka u EU.

Tijekom promatranog razdoblja dogodile su se značajne promjene u odnosu financijske vrijednosti udjela kukuruza i sojine sačme u 100 kilograma smjese (grafikon 7). Potkraj 2020. godine odnos vrijednosti kukuruza naspram sojine sačme iznosio je 40:60%, a u travnju 2022. odnos je 57:43%.

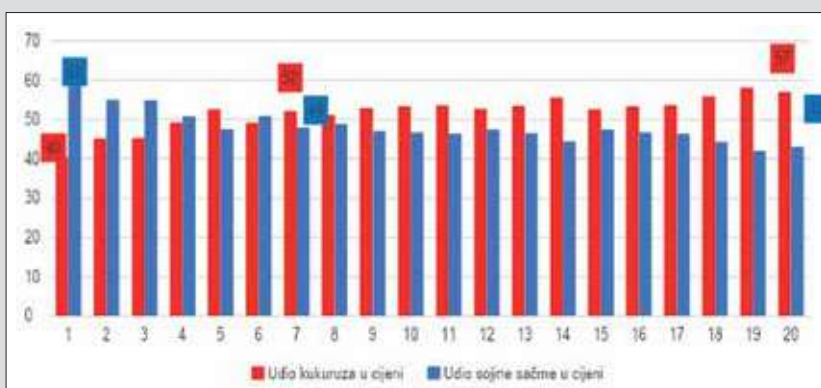
Takve neuobičajene situacije dovode do preispitivanja svih troškova u proizvodnji, a idealno, početno mjesto analiza je stočne hrane koju koristite na svom gospodarstvu. Ako koristite tablične podatke o vrijednosti krmiva, uvijek je moguće odstupanje od stvarnih vrijednosti. U tako složnim uvjeti-

Vrlo nepovoljna klimatološka godina za proizvodnju mlijeka uz povećanje cijena stočne hrane i otkupne cijene mlijeka predstavlja vrlo velik izazov za proizvodnju mlijeka u Republici Hrvatskoj

Grafikon 6. Odnos cijene mlijeka i stočne hrane u RH (11.2020.- 6.2022.) (izvor: TISUP)

Grafikon 7. Odnos kukuruza i sojine sačme u cijeni stočne hrane (11.2020. -06.2022.) (izvor: TISUP)

ma proizvodnje nužno je otkloniti sve dodatne pritiske koji mogu ugroziti ekonomičnost proizvodnje, stoga je više nego opravdano započeti s analizom stočne hrane. HAPIH-ov labo-

ratorij u Centru za kvalitetu stočnih proizvoda u Križevcima u mogućnosti je ponuditi vrlo raznolik spektar analiza s obzirom na obim prikazanih parametara i cijena.